

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A végrehajtás megszüntetése peres és nemperes eljárás keretében

Szerző: dr. Szendrák Dominika

Gyöngyös, 2017. május 17.

I. Bevezetés

A tanulmány címében szereplő „végrehajtás megszüntetése” gyűjtőfogalom, mely magában foglalja a végrehajtási eljárás megszüntetését peren kívüli (nemperes) és peres eljárásban. Az adósok sok esetben összekeverik a két eljárás típust és találkozhatnak azzal, hogy a bíróság a kérelmüket vagy keresetlevelüket elutasítja, mivel nem megfelelően fogalmazták meg beadványukat vagy nem a megfelelő helyre nyújtották be.

A végrehajtás nemperes eljárásban történő megszüntetésére vonatkozó rendelkezéseket a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (továbbiakban Vht.) a végrehajtás megszüntetése és korlátozása cím alatt, a végrehajtás fogantatásának közös szabályai között tartalmazza. A végrehajtási eljárás nemperes eljárásban történő megszüntetését el kell határolni a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban Pp.) szerinti végrehajtás korlátozása, illetve megszüntetése iránti pertől. A végrehajtási perekre vonatkozó szabályokat a Pp. XXV. fejezete szabályozza, a végrehajtás megszüntetési és korlátozási per részletes szabályait a Pp. 366. §-tól a 370. §-ig találjuk meg.

A két eljárás szorosan összefügg egymással, azonban nagyon különbözik is egymástól. A tanulmány célja, hogy a két eljárás típust összehasonlítva, a legfontosabb különbségeket kiemelve átfogó képet adjon a végrehajtás megszüntetéséről, hogy a fél pontosan tudja, hogy mikor milyen kérelmet kell benyújtania ahhoz, hogy az igényét érdemben elbírálják és ne elutasításba ütközzön, mely esetekben kell pert indítani és mely esetekben elegendő a peren kívüli eljárás, illetve milyen egyéb lehetőségei vannak az adósoknak arra, hogy a sérelmesnek tartott végrehajtási eljárást leállítsa.

II. A végrehajtás megszüntetése nemperes eljárásban

A végrehajtás megszüntetése iránti kérelem előterjesztésére a végrehajtási eljárás megindulását követően van lehetősége a feleknek. Nemperes eljárás keretében mind az adós, mind pedig a

végrehajtást kérő terjeszthet elő kérelmet, sőt hivatalból is van helye a végrehajtás megszüntetésének. A probléma abból adódik, hogy míg a végrehajtást kérő kérelmére történő és a hivatalbóli megszüntetésre vonatkozóan a Vht. tartalmaz szabályokat, addig az adós kérelme vonatkozásában nem, így az adós kérelmének elintézésére nagyon különböző gyakorlat alakult ki.

1. A végrehajtás megszüntetése a végrehajtást kérő kérelmére

A Vht. 55. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a végrehajtást foganatosító bíróság a végrehajtást köteles végzéssel megszüntetni, illetőleg korlátozni, ha ezt kívánta a végrehajtást kérő, és a megszüntetés, illetőleg korlátozás másnak a jogát nem sérti.

Mit is jelent a fenti szabályozás? Azt, hogy amennyiben a végrehajtást kérő bejelenti a bíróságnak, hogy kéri a végrehajtás megszüntetését, akkor a bíróság bizonyítás lefolytatása nélkül meg fogja szüntetni a végrehajtást. A végrehajtást kérő az ügy ura, rendelkezési jogából következik, hogy bármikor kérheti a végrehajtási eljárás befejezését.

A fenti jogszabály szabályozza, hogy ebben az esetben csak a végrehajtást foganatosító bíróságnak van illetékessége a végrehajtást megszüntetésére. Azt, hogy melyik bíróság minősül végrehajtást foganatosító és melyik végrehajtást elrendelő bíróságnak, szintén a Vht. határozza meg.

A Vht. 225. § (6) bekezdése alapján a végrehajtást elrendelő bíróságnak azt a bíróságot kell tekinteni, amely a végrehajtható okirat kiállítására jogosult. Végrehajtást foganatosító bíróságnak azt a bíróságot kell tekinteni, amely mellé az eljáró önálló bírósági végrehajtót kinevezték, illetve azon törvényszék székhelye szerinti járásbíróságot, amely törvényszékre a törvényszéki végrehajtót kinevezték, fővárosi törvényszéki végrehajtó esetében pedig a Pesti Központi Kerületi Bíróságot.

A fenti meghatározás azért is fontos, mivel a Vht. és a Pp. is szabályozza, hogy melyik kérelmet melyik bíróságnak kell elbírálnia. A végrehajtást kérőnek és az adósnak a nemperes eljárásban előterjesztett

kérelmét a végrehajtást foganatosító, míg a végrehajtás megszüntetése iránti pert a végrehajtást elrendelő bíróság bírálja el.

Fentiek alapján tehát a végrehajtást kérőnek a végrehajtást foganatosító bíróságnál kell benyújtania kérelmet, melyben pontosan meg kell jelölnie, hogy mely végrehajtó előtt milyen számon folyamatban lévő végrehajtási eljárás megszüntetését kéri. Azonban ez még nem elegendő a végrehajtás megszüntetéséhez, ugyanis a Vht. 55. § (2) bekezdése alapján a végrehajtási költséget meg kell fizetni ahhoz, hogy a bíróság a végrehajtást meg tudja szüntetni.

Amennyiben a végrehajtást kérő kérelméhez nem csatolja a végrehajtó azon nyilatkozatát, hogy a végrehajtó költségei megtérültek, abban az esetben a bíróság határidő tűzésével felhívja a végrehajtót, hogy költségeit jelentse be a bíróságnak. Amennyiben a végrehajtó akként nyilatkozik, hogy nincs költsége, akkor a bíróság fellebbezhető végzéssel megszünteti a végrehajtást. A bíróság ebben az esetben nem folytat le bizonyítást, nem hívja fel a végrehajtást kérőt, hogy nyilatkozzon arról, hogy mi miatt kéri a végrehajtás megszüntetését, hanem a Vht. rendelkezései alapján minden további eljárás nélkül megszünteti a végrehajtást.

Problémát az jelent, ha a végrehajtó akként nyilatkozik, hogy a költségei nem térültek meg. Ebben az esetben a végrehajtást nem lehet megszüntetni, a bíróságnak fel kell hívnia a végrehajtást kérőt határidő tűzésével, hogy fizesse meg a végrehajtó költségeit, s ezt igazolja megfelelően, ellenkező esetben a végrehajtást nem tudja megszüntetni. Amennyiben a végrehajtást kérő a felhívásnak eleget tesz, a bíróság az előző módon megszünteti a végrehajtást. Ha azonban a végrehajtást kérő a felhívásra nem fizeti meg a költségeket, abban az esetben a végrehajtást megszüntetni nem lehet, a költségek vonatkozásában folytatódik a végrehajtás.

A gyakorlatban ritkán, de előfordul az az eset, hogy a végrehajtás megszüntetése után a végrehajtást kérő bejelenti a végrehajtónak, hogy tévesen kérte a végrehajtás megszüntetését, és kéri azt tovább folytatni. Ebben az esetben a végrehajtónak tájékoztatnia kell a végrehajtást kérőt, hogy a végrehajtás

megszüntetésre került, azt csak tud eljárni, ha új végrehajtási eljárást indít az adós ellen, a már befejezett végrehajtás folytatására nincs lehetőség.

2. A végrehajtás megszüntetése az adós kérelmére

Ellentétben a végrehajtást kérő kérelmével, az adós kérelmére előterjesztett kérelmek vonatkozásában a Vht. már nem ad egyértelmű szabályozást a kérelem elintézésére. Sőt, nem is szabályozza azt a kérdést, ha az adós a bíróságnál terjeszt elő ilyen kérelmet, akkor a bíróságnak hogyan kell eljárni, éppen ezért a bíróságok gyakorlata nagyon szerteágazó az ilyen kérelmek elbírálása során.

Mivel nincs jogszabály, ami szabályozza az ilyen jellegű kérelmek elbírálását, így az adós kérelmében szinte bármilyen okra hivatkozhat, hogy miért kéri a végrehajtás megszüntetését. Az adós által benyújtott kérelmeket azonban két nagy csoportra lehet bontani, az első esetben az adós azért kéri a végrehajtás megszüntetését, mert valamilyen ok miatt nem ért egyet a tartozással, a másik esetben pedig azért, mert álláspontja szerint a követelés elévült.

2.1. Az adós nem ért egyet a tartozással

A végrehajtás megszüntetés iránti kérelmek nagy része ezt a megszüntetési okot tartalmazza, az adós ebben az esetben a végrehajtás alapjául szolgáló eljárást kívánja felülbíráltatni.

Amennyiben az adós nem ért egyet a tartozással - függetlenül attól, hogy ennek mi az oka - a bíróságok szinte minden esetben felhívják az adóst arra, hogy részletesen adja elő kérelme indokát és azt igazolja is hitelt érdemlően.

A bíróságok egy részének a gyakorlata szerint ezt követően az adós kérelmét megküldik a végrehajtást kérőnek, hogy nyilatkozzon az abban foglaltakra, elismeri-e az adós beadványában írtakat, s ő maga is kéri-e a végrehajtás megszüntetését. Ebben az esetben az előző pontban ismertetett - végrehajtás

megszüntetése a végrehajtást kérő kérelmére - típusú nyilatkozatot várnak a végrehajtást kérőtől. Amennyiben a végrehajtást kérő nyilatkozik, és ő maga is kéri a végrehajtás megszüntetését, akkor - a költségek megtérülése után - a bíróság megszünteti a végrehajtást. Amennyiben azonban a végrehajtást kérő nem nyilatkozik, vagy nem kéri a végrehajtás megszüntetését, akkor a bíróságok két eltérő, de lényegét tekintve hasonló megoldást választanak. Az egyik megoldás az, hogy a végrehajtás megszüntetésére irányuló kérelmet végzésben elutasítja a bíróság, s egyben tájékoztatja az adóst, hogy végrehajtás megszüntetési pert indíthat a végrehajtás kérővel szemben. A másik megoldás, hogy nem hoznak végzést az elutasításról, hanem csak tájékoztatják az adóst arról, hogy a végrehajtás megszüntetésének feltételei nem állnak fenn, és pert kell indítania a végrehajtást kérővel szemben.

Az ettől eltérő gyakorlat szerint - miután az adós kérelmének hiányait pótolta, a kérelem okát igazolta hitelt érdemlő módon - a bíróság a Vht. 41. § (1) bekezdésére hivatkozással megküldi az illetékes végrehajtónak az adós kérelmét és mellékleteit, hogy a végrehajtó a bizonyítékra utalva felhívja a végrehajtást kérőt, hogy 15 napon belül nyilatkozzon a követelés fennállásáról, egyúttal az adóstól felvett összegből a 34. § (5) bekezdésében említett összegeket fizesse be a megfelelő számlára, illetve fizesse meg a végrehajtónak.

Ha a végrehajtást kérő a követelés megszűnését bejelentette, és a felhívásban megjelölt összegeket megfizette, a végrehajtási eljárás befejeződött. Ha a végrehajtást kérő elmulasztotta a nyilatkozatot, vagy elismerte az adós állítását, de a felhívásban megjelölt összegeket nem fizette meg, a végrehajtó az ügyet beterjeszti a végrehajtást fogatosító bírósághoz. A végrehajtás megszüntetésének ebben az esetben nincs helye. Ha a befizetés nem történt meg, a bíróság végzéssel kötelezi a végrehajtást kérőt a Vht. 34. § (5) bekezdésében említett összegek megfizetésére akkor is, ha őt költségmentesség, illetékmentesség vagy illetékfeljegyzési jog illeti meg. A végrehajtó a végzésben feltüntetett összegek behajtására folytatja az eljárást.

A fenti jogszabályi rendelkezés szerint az adósnak okirattal kell valószínűsítene bejelentését, tartozásának alaptalanságát vagy megszűnését. Az adós e kötelezettségének akkor tesz eleget, ha a Pp-ben szabályozott közokiratra vagy teljes bizonyító erejű magánokiratra hivatkozik.

A fenti esetekben az alapvető problémát az jelenti, hogy az adós kérelmével szemben a végrehajtást kérő ellentétes tartalmú beadványa - vagy éppen annak hiánya - áll, és mivel a bíróság nemperes eljárásban nem folytathat le bizonyítást, nem szüntetheti meg a végrehajtást, nem dönthet másképp, csak úgy, hogy az adós kérelmét elutasítja vagy tájékoztatja, hogy nem tudja megszüntetni az eljárást.

Ahhoz, hogy az adós sikerrel hivatkozhat arra, hogy nem tartozik a végrehajtást kérőnek, vagy nem annyival tartozik, mint amennyit a végrehajtást kérő követel, bizonyítani kell. Bizonyítási eljárást pedig csak peres eljárásban tud lefolytatni a bíróság. Ugyanakkor nem mindegy, hogy milyen peres eljárásban történik a bizonyítás. A bevezetésben említésre került, hogy az adós az egész jogviszonyt, a jogalapot és azösszességét is vitatja ezekben az esetekben, így ahhoz, hogy az adós sikerrel hivatkozzon arra, hogy nem tartozik a végrehajtást kérőnek, elődlegesen nem a végrehajtási eljárásban kell kérelmeket előterjesztenie a végrehajtás megszüntetése iránt, hanem - a törvényi feltételek fennállása esetén - perújítást kell benyújtania.

Ha ugyanis a közölni kívánt ok a kötelezést tartalmazó határozat meghozatalát megelőzően következett be, a Pp-ben meghatározott feltételek megléte esetén perújítási eljárást kell kezdeményeznie, nem pedig végrehajtás megszüntetését kell kérnie. Gyakran előforduló eset, hogy az adós arra hivatkozik, hogy a tartozásáról nincs is tudomása, mivel a kézbesítés szabálytalansága miatt emelkedett vele szemben jogerőre például a fizetési meghagyás. Ebben az esetben is perújításnak lehet helye.

A perújítás benyújtásának határideje a végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgáló határozat jogerőre emelkedésétől számított 6 hónap.

Amennyiben a fenti határidő még nem telt el, úgy az adósnak lehetősége van perújítással élni a jogerős határozattal szemben, mely eljárásban - a jogszabályi feltételek fennállása esetén - már lehet folytatni bizonyítást és a bíróságnak lehetősége van megvizsgálnia azt, hogy a végrehajtást kérő követelése jogos, vagy az adós kérelmében hivatkozottak alapján a követelése nem alapos. A perújítás elrendelése esetén ugyanis a bíróság nem a végrehajtás jogszerűségét, hanem a végrehajtás alapjául szolgáló határozatot vizsgálja felül, vagyis azt, hogy az adós valóban tartozik-e a végrehajtás kérőnek.

Ebben az esetben van lehetősége az adósnak olyan körülményre hivatkozni, mely már a végrehajtás elrendelése előtt is fennállt. Minden más esetben - kivéve a végrehajtási záradék alapján indult végrehajtási eljárások - a bíróság csak azokat a körülményeket vizsgálja, melyek már a végrehajtás elrendelését követően keletkeztek.

Sok esetben az adósok amiatt futnak ki a perújításra nyitva álló határidőből, mert olyan kérelmet nyújtanak be a bírósághoz, mely csak akkor vezet eredményre, ha a végrehajtást kérő elismeri a kérelmükben hivatkozottat, ami a gyakorlatban nagyon ritka. Ha az adósok minden lehetőséget szeretnének kihasználni a végrehajtási eljárás megindulása után, akkor állásponatom szerint a perújítási kérelem benyújtásával kell kezdeniük, mivel csak ebben az eljárásban tehetik vitássá a követelés jogalapját is. Ha eltelik a perújítási határidő és a bíróság nem rendeli el a perújítást, az adós nem hivatkozhat többé arra, hogy a végrehajtást kérő követelése alaptalan, mivel a többi eljárásban - kivéve a végrehajtási záradék alapján indult végrehajtási eljárásban - már csak a végrehajtás elrendelését követően bekövetkezett okokat fogja vizsgálni a bíróság.

A gyakorlatban felmerült az a kérdés, van-e mód arra, hogy a bíróság a jogi képviselő nélkül eljáró fél által előterjesztett beadványt annak elnevezésétől függetlenül perújítási kérelemnek tekintse. Egyik álláspont szerint csak kioktatás után kerülhet sor arra, hogy a bíróság perújítási kérelemnek tekintszen egy beadványt annak elnevezésétől függetlenül. Ha a fél kioktatását követően sem kíván perújítással élni és kérelmét végrehajtás megszüntetés iránti kérelemnek kéri tekinteni, akkor kérelmét a fentiek alapján kell elbírálni. Ettől eltérő álláspont szerint a kérelmet külön kioktatás nélkül, tartalma alapján

- figyelemmel a Pp. 3. § (2) bekezdésére is - lehet perújítási kérelemnek tekinteni és ennek megfelelően tárgyalni.

2.2. Elévült követelés

A követelés elévülése szintén olyan hivatkozási alap, melyre a gyakorlatban nagyon szerteágazó megoldások születtek. Abban azonban minden bíróság egyetért, hogy elsőként azt kell megvizsgálnia a bíróságnak, hogy az elévülést hivatalból figyelembe kell-e venni vagy nem. Ha hivatalból kell az elévülést vizsgálni, és ennek ellenére a bíróság azt nem vette figyelembe a végrehajtás elrendelése során, akkor a Vht. 211. §-a alapján - kérelemre vagy hivatalból - a végrehajtási lapot vissza kell vonni, illetve a záradékot törölni kell.

Hivatalból kell figyelembe venni az elévülést a tartásdíj, életjáradék, baleseti járadék, illetve egyéb tartásra irányuló járadékszerű szolgáltatás esetén a 6 hónapnál régebben lejárt részletek és a munkaviszonnyal kapcsolatos igényekből eredő követelések esetén. A már elrendelt végrehajtás során bekövetkező, és hivatalból figyelembe veendő elévülés az említettek közül a munkaviszonnyal összefüggő igényekből származó követelések esetén fordulhat elő, ebben az esetben a végrehajtási eljárásban a Vht. 57. § (3) bekezdése alapján a végrehajtás megszüntetésének van helye.

Amennyiben hivatalból nem kell figyelembe venni az elévülést, a fenti szabály nem alkalmazható, az elévülést csak kérelemre állapíthatja meg a bíróság. Amennyiben az adós arra hivatkozik, hogy a követelés elévült, abban az esetben a bíróság határidő tűzésével felhívja az adóst, hogy részletesen adja elő annak indokát, hogy miért évült el a követelés és ezt hitelt érdemlően igazolja is. A felhívás ebben az esetben nem mindig értelmezhető az adósok részéről, hiszen az adós pont amiatt kéri a végrehajtás megszüntetését, mert az elmúlt 5 évben nem történt semmilyen cselekmény, ami megszakította volna az elévülést, de ezt hitelt érdemlő módon nem tudja igazolni. Általában a végrehajtó az, aki tud nyilatkozni arról, hogy mikor történt az utolsó érdemi intézkedés, de ezt a

nyilatkozatot az adós kérelmére nem minden esetben teszi meg, így az adós hitelt érdemlő módon nem tudja igazolni az elvételét.

A bíróságok három eltérő gyakorlatot folytatnak az ilyen jellegű kérelmek elbírálása esetén. Vagy megküldik a kérelmet a végrehajtónak, hogy folytassa le a Vht. 41. §-ában foglalt eljárást, vagy maga a bíróság hívja fel a végrehajtást kérőt, hogy nyilatkozzon arról, hogy az elvételét elismeri vagy sem, vagy pedig a kérelem beérkezését követően azonnal tájékoztatják az adóst arról, hogy kérelmét nemperes eljárásban nem lehet elbírálni, mivel bizonyítási eljárást kell lefolytatni, és felhívják, hogy nyilatkozzon arról, hogy kérelmét kéri-e végrehajtás megszüntetése iránti keresetlevélnek tekinteni.

A három megoldás mindegyikét alá lehet támasztani, mindegyik mellett lehet érvelni, és addig eltérő is marad a gyakorlat, amíg a jogszabály egyértelműen nem rendezi ezt a kérdést.

Álláspontom szerint azonban nem helyes, ha egyből keresetlevélnek tekintik a bíróság az adós kérelmét, anélkül hogy az adós beadványában ezt megemlítette volna, mivel a per megindításával egyéb kötelezettsége is keletkezik és nem biztos, hogy az adós akkor is pert kíván indítani, ha tisztában van azzal, hogy keresetlevél benyújtása esetén a bíróság tárgyalást tart, azon meg kell jelenni, illetéket kell fizetni és minden állítását neki kell bizonyítani.

A gyakorlatban az elvétel vizsgálata szinte minden esetben bizonyítást kíván, mivel nagyon ritkán fordul elő, hogy a végrehajtást kérő elismeri az elvételét. Így csak peres eljárás keretei között lehet azt eldönteni, hogy egy követelés elvült vagy sem, és emiatt van-e helye végrehajtás megszüntetésének.

A fentiekből is látszik, hogy a végrehajtás megszüntetésére nemperes eljárás keretében csak és kizárólag akkor van lehetősége a bíróságnak, ha a végrehajtást kérő azt kéri, vagy a végrehajtást kérő hozzájárul a végrehajtás megszüntetéséhez.

3. A végrehajtás megszüntetése új határozat alapján

A Vht. - a fenti eseteken kívül - szabályozza a végrehajtás megszüntetésének azon esetét is, ha közokirat alapján megállapítható, hogy a végrehajtandó határozatot jogerős határozat hatályon kívül helyezte, illetőleg megváltoztatta vagy jogerős bírósági határozat - ide nem értve a végrehajtás megszüntetési (korlátozási) perben hozott jogerős határozatot - megállapította, hogy a végrehajtási záradékkal ellátott okiratba foglalt végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre.

Ebben az esetben a végrehajtást elrendelő bíróság fogja a végrehajtást megszüntetni, és itt sincs lehetőség mérlegelésre, hiszen itt nem arról van szó, hogy az adós arra hivatkozik, hogy nem ért egyet a követeléssel, hanem arról, hogy jogorvoslati eljárás keretében a másodfokú bíróság vagy a Kúria megváltoztatta vagy hatályon kívül helyezte a végrehajtás alapjául szolgáló határozatot. Ebben az esetben a bíróság hivatalból köteles határozni a végrehajtás megszüntetéséről, de előfordulhat az is, hogy az adós kérelmére kerül sor a végrehajtás megszüntetésére.

Az ilyen jellegű, adóstól érkező végrehajtás megszüntetése iránti kérelmek nem túl gyakoriak, abban az esetben fordulnak elő, ha a végrehajtási eljárás mellett egyéb eljárás, például végrehajtási kifogás elbírálása vagy zálogjogosulti bekapcsolódás engedélyezése iránti eljárás is folyamatban van.

4. Külön törvény rendelkezése alapján történő végrehajtás megszüntetése

Ha külön törvény alapján kell a végrehajtást megszüntetni, illetve korlátozni, a Vht. 55. § b) pontja szerint a végrehajtást foganatosító bíróság dönt erről. Ilyen külön törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (továbbiakban Csődtv.)

A végrehajtás megszüntetésének külön törvényi rendelkezését tartalmazza a [Csődtv. 38. § \(1\) bekezdése](#). Az adós ellen a felszámolás kezdetekor folyamatban lévő - a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos - végrehajtási eljárásokat a végrehajtást foganatosító bíróságnak haladéktalanul

meg kell szüntetni. A lefoglalt vagyontárgyakat és a befolyt, a végrehajtás költségeinek levonása után fennmaradó, de még ki nem fizetett pénzeszközöket a kijelölt felszámolónak kell átadni. Az adós ingatlanán fennálló végrehajtási jog a felszámolás kezdő időpontjában megszűnik. A felszámoló a végrehajtói díjjegyzékben foglalt díjfelszámítás ellen külön jogszabály rendelkezései szerint végrehajtási kifogást terjeszthet elő. A bíróság a felszámolást elrendelő jogerős végzést megküldi a végrehajtást elrendelő, vagy - ha azt ismeri - közvetlenül a foganatosító bíróságnak, a végrehajtást elrendelő bíróság a felszámolás elrendeléséről haladéktalanul tájékoztatja a végrehajtást foganatosító bíróságot. A törvényi rendelkezések indoka, hogy a felszámolási eljárás - mint „totális” végrehajtás - magába olvasztva megszünteti az egyedi vagyontárgyakra irányuló (szinguláris) bírósági végrehajtást.

5. Végrehajtás felfüggesztése iránti kérelem előterjesztése a végrehajtás megszüntetés iránti kérelemmel egyidejűleg

Gyakran előfordul az, hogy az adós a végrehajtás megszüntetés iránti kérelemmel egyidejűleg előterjeszti a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelmét is, melyet nem indokol meg, csak arra hivatkozik, a bíróság döntéséig kéri az eljárás felfüggesztést. Ezt a kérelmet azonban így nem lehet elbírálni, erre hivatkozással a bíróságnak nincs lehetősége a végrehajtás felfüggesztésére. A Vht. felsorolja, hogy mely esetekben lehet helye a felfüggesztésnek, ezek között azonban nem szerepel az, hogy a megszüntetés iránti kérelem elbírálásig minden egyéb ok vizsgálata nélkül fel lehetne függeszteni a végrehajtást.

A Vht. 48. § (3) bekezdése alapján a végrehajtást foganatosító bíróság az adós kérelmére kivételesen akkor függesztheti fel a végrehajtást, ha az adós a felfüggesztésre okot adó, méltányolható körülményt igazolta, és az adóst a végrehajtási eljárás során korábban nem sújtották rendbírsággal. Az (5) bekezdés szerint a bíróság a felfüggesztésre okot adó, méltányolható körülmények körében kiemelten értékeli különösen az adós által eltartásra köteles és tartásra szoruló személyek számát, az adós vagy az eltartott személy tartós és súlyos betegségét, a végrehajtási eljárás során bekövetkezett és az adóst is sújtó természeti katasztrófát.

Ebben az esetben a bíróságnak a felfüggesztés iránti kérelmet külön kell kezelni, mely során meg kell vizsgálni a Vht. 48. § (3) bekezdésében foglalt feltételek fennállását és csak akkor függesztheti fel a végrehajtást, ha ezek a feltételek megállapíthatóak. A kérelmek túlnyomó többségében ezek a feltételek azonban nem állnak fenn.

Ezzel szemben a végrehajtás megszüntetése iránti keresetlevélben - tehát peres eljárás kezdeményezése esetén - lehet kérni a végrehajtás felfüggesztését amiatt, hogy pert indított az adós.

III. A végrehajtás megszüntetése peres eljárásban

A Pp. 366. §-a szerint a végrehajtás korlátozása, illetve megszüntetése iránti per kizárólag akkor indítható, ha a végrehajtás megszüntetésére, illetőleg korlátozására a Vht. alapján, a bírósági végrehajtási eljárás keretében nincs lehetőség. A per ugyan nem része a végrehajtási eljárásnak, a szabályozást nem a Vht-ban találjuk, azonban szorosan kapcsolódik a végrehajtási eljáráshoz.

1. Mikor nem lehet végrehajtás megszüntetési vagy korlátozási pert indítani?

Vannak olyan esetek, amikor kizárt az ilyen típusú per megindítása, ezekben az esetekben külön speciális szabályok érvényesülnek és nem lehet a Pp. szabályait alkalmazni. Ezek a következők:

- Amennyiben az adóssal szemben közigazgatási eljárásban folyik végrehajtás és az adós ezt sérelmesnek tartja, a végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti per indításának nincs helye. Az adós ilyen esetben a közigazgatási eljárás általános szabályai szerinti eljárás keretében élhet jogorvoslással.
- Ha a birtokvitában a jegyző által hozott határozat alapján közigazgatási végrehajtásnak van helye, abban az esetben végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti per nem

indítható. Amennyiben a birtokvitában bírósági végrehajtásra került sor, végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti pernek már helye van.

- A közvetlen bírósági felhívást tartalmazó határozat alapján indult végrehajtási eljárás kapcsán nem lehet végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti pert indítani. A felek az ellen a határozat ellen nyújthatnak be a közléstől számított 15 napon belül fellebbezést, mely határozat a közvetlen bírósági felhívást tartalmazza. Ha az adós a későbbiekben a körülményeiben bekövetkezett lényeges változás miatt a tartásdíj leszállítását igényli, vagy a tartásdíj-fizetési kötelezettségének a megszüntetését kéri, erre vonatkozóan külön pert kell indítania, végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti pert azonban nem indíthat.
- Nincs helye végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti per indításának, ha a végrehajtás elrendelése a bíróság pénzbüntetésről, pénzbírságról, rendbírságról, vagyonelkobzásról, elkobzás alá eső érték és vagyoni előny megfizetésére kötelezésről, valamint bünygyi költségről szóló értesítése alapján történik. A bünygyi zárlatot elrendelő határozat alapján indult végrehajtási eljárás esetén sincs helye végrehajtás megszüntetési és korlátozási per indításának. A határozattal kapcsolatos jogorvoslatot a bünygyteljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban Be.) szabályainak megfelelően lehet előterjeszteni.
- A biztosítási intézkedés (pénzkövetelés biztosítása, zárlat) elrendelése esetén sincs helye végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti per indításának. Fellebbezésnek van helye a bíróság biztosítási intézkedést elrendelő, illetve megszüntető határozata ellen.

2. A bíróság hatásköre és illetékessége

Miután megállapítottuk, hogy az ügyben nem kizárt a keresetlevél benyújtása, a következő annak tisztázása, a perre mely bíróságnak van hatásköre és illetékessége.

A [Pp. 367. §-a](#) a végrehajtás megszüntetési és korlátozási perekre kizárólagos illetékességi szabályokat állapít meg. Bármilyen szintű bíróság vagy közjegyző, bármilyen végrehajtható okirattal rendelte is el a végrehajtást, a [Pp. 367. §-ában](#) foglalt hatásköri szabály szerint valamennyi végrehajtás megszüntetési és korlátozási per járásbíróság hatáskörébe tartozik.

A végrehajtás megszüntetési és korlátozási perben különös illetékességi szabály érvényesül. Főszabályként az ilyen perre kizárólag az a járásbíróság illetékes, amely a végrehajtási eljárást elrendelte; ha pedig a végrehajtást a törvényszék vagy a közigazgatási és munkaügyi bíróság, illetve a közjegyző rendelte el, kizárólag az adós lakóhelye szerinti járásbíróság illetékes. Szervezet esetén az adós lakóhelyének az adós székhelye felel meg.

3. A keresetlevél benyújtásának a feltételei

Az adósnak a pert minden esetben a végrehajtást kérő ellen kell megindítania, tehát a felperes az adós lesz, az alperes pedig a végrehajtást kérő. Abban az esetben, ha a pert nem az adós indítja meg, a bíróság a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasítja a Pp. 130. § (1) bekezdés g) pontja alapján, az aktív perbeli legitimáció hiánya miatt. Ha az adós a keresetet nem a végrehajtást kérő ellen terjeszti elő, akkor nincs helye a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának, a bíróság hiánypótlásra fogja visszaadni a keresetlevelet. Ha az adós nem tesz eleget a felhívásnak, akkor a bíróság már idézés kibocsátása nélkül el fogja utasítani a keresetlevelet a passzív perbeli legitimáció miatt.

Miután megállapítottuk, hogy mely bírósághoz kell benyújtani a keresetlevelet és a felek is megfelelően kerültek megjelölésre, a következő feltételeknek kell teljesülniük:

- a végrehajtás megszüntetésére a bírósági végrehajtás során nincs lehetőség
- az adós a végrehajtást sérelmesnek tartja
- a végrehajtást végrehajtási lappal vagy végrehajtási záradékkal vagy azzal egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal rendelték el.

Az első feltétel vonatkozásában azt kell először tisztázni, hogy a nemperes eljárás előfeltétele-e a pernek. Erre a kérdésre sokáig igen volt a válasz, a korábbi gyakorlat a Vht. 41. §-a szerinti eljárás lefolytatását a perindítás előfeltételének tekintette. Ha a felperes a keresetlevélben e körben nem nyilatkozott, hiánypótlásra kellett felhívni, hogy a végrehajtási eljárásban próbálta e az igényt érvényesíteni a Vht 41. §-a alapján. Ha meg sem kísérelte, a per idő előttiségére hivatkozva a Pp. 130. § (1) bekezdés f) pont alapján el lehetett utasítani a keresetlevelet. Már ekkor is előfordult azonban, hogy egyes bíróságok a Vht. 41. §-a szerinti eljárás lefolytatását nem tekintették a keresetindítás előfeltételének, amennyiben az alperes az első tárgyaláson a követelést elismerte és így a perre okot nem adott, akkor a Pp. 80. § (1) bekezdése alapján hoztak döntést a perköltségről.

A későbbiekben a gyakorlat oly módon egységesedett, hogy jelenleg, ha az adós a végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti kérelmet a végrehajtóhoz nyújtja be, úgy a Vht. 41. §-a szerinti eljárás lefolytatásának van helye, ha pedig az adós a kérelmét a bíróságon terjeszti elő, és helye van a Vht. 41. § szerinti eljárás lefolytatásának is, úgy nemperes eljárást kell lefolytatni. Abban az esetben azonban, ha az adós ragaszkodik a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti per megindításához - tehát keresetlevelet terjeszt elő - a keresetlevelet nem lehet idézés kibocsátása nélkül elutasítani a Pp. 130. § (1) bekezdés c) pontjára hivatkozással, hanem a perben érdemben kell döntenet, és legfeljebb a perköltség viselés körében lehet levonni annak következményét, hogy az adós nem a nemperes eljárás lefolytatását kérte, a fél ugyanis perköltségként a jóhiszemű eljárással és a célszerű perral kapcsolatos perköltségekre tarthat igényt.

A második feltétellel - miszerint az adós a végrehajtást sérelmesnek tartja - érdemben nem kívánok foglalkozni, mivel az egyértelmű, hiszen ezen feltétel hiányában az adós nem is nyújtana be keresetlevelet a bírósághoz.

A harmadik speciális feltétel - a nemperes kérelemmel szemben - az, hogy az adós csak a jogszabályban meghatározott okokra hivatkozhat a keresetlevélben, ami miatt kéri a végrehajtás megszüntetését, sőt

a jogszabály különbséget tesz a végrehajtási lappal és a végrehajtási záradékkal indult végrehajtások között is.

A végrehajtási lappal és a vele egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal elrendelt végrehajtások esetén a teljesítésre, a teljesítés lehetetlenné válására, beszámításra, elévülésre vagy a felek eltérő megállapodására lehet hivatkozni a keresetlevélben.

A végrehajtási záradékkal ellátott okirattal és a vele egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal elrendelt végrehajtások esetén arra lehet hivatkozni a keresetlevélben, hogy a végrehajtani kívánt követelés érvénytelen, a követelés részben vagy egészben megszűnt vagy a beszámításra.

Fentiekből következik, hogy a végrehajtás megszüntetési és korlátozási pert csak akkor lehet indítani - kivéve a végrehajtási záradék alapján indult végrehajtási eljárásban - ha a perben közölni kívánt tény akkor történt, amikor az már nem volt közölhető a végrehajtási lap kiállításának alapjául szolgáló határozat meghozatalát megelőző eljárásban, vagy a végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgáló egyezség megkötése után következett be.

A megállapodás érvényes létrejöttével kapcsolatos körülmény (tévedés, erőszak stb.) alapján végrehajtás megszüntetési pernek nincs helye, más per azonban indítható.

3.1. A [Pp. 368. §-a](#) alapján a leggyakrabban előforduló hivatkozás, hogy az adós a végrehajtani kívánt követelést időközben már egészen vagy részben teljesítette. Részleges teljesítés esetén figyelembe kell venni, hogy mindenekelőtt a végrehajtási költséget kell kielégíteni, és ha a fizetett összeg az egész követelés kielégítésére nem elég, azt elsősorban a költségekre, majd a kamatokra és végül a főtartozásra kell elszámolni.

3.2. A beszámítás a végrehajtás megszüntetéséhez vagy korlátozásához vezethet. Végrehajtható okirattal vagy egyezséggel meghatározott, továbbá közokiratba foglalt pénzkövetelésbe ugyanilyen pénztartozást lehet beszámítani.

3.3. Az adós kötelezettségének módosulása alapul szolgálhat a végrehajtás megszüntetésére, illetve korlátozására. A módosulás bekövetkezhet a kötelezettség tartalmában, teljesítésének időpontjában, például ha a végrehajtást kérő a tartozás egy részét elengedte, vagy a teljesítésre halasztást adott. Az utóbbi körülményre akkor lehet hivatkozni, ha az adós a halasztást a végrehajtás elrendelése előtt kapta.

3.4. Megszüntethető a végrehajtás a teljesítés lehetetlenné válása miatt is. Az csak újabb perben dönthető el, hogy a teljesítés lehetetlenné válása a felek jogviszonyában a [Ptk. 6:180. §](#) szerint milyen következménnyel jár.

3.5. A végrehajtás megszüntetési per felperese hivatkozhat a végrehajtási jog elévülésére is, vagyis arra, hogy az időmúlás következtében a végrehajtási jog elenyészett. A végrehajtási jog a végrehajtandó követeléssel együtt évül el, a végrehajtási jog elévülését általában kérelemre kell figyelembe venni; hivatalból akkor vehető figyelembe, ha az alapjául szolgáló követelés elévülését is hivatalból kell figyelembe venni. A végrehajtási jog elévülését bármely végrehajtási cselekmény megszakítja, viszont, ha a jogosultnak végrehajtható határozat áll rendelkezésére, akkor az elévülést csak a kötelelem megegyezéssel való módosítása és a végrehajtási cselekmények szakítják meg.

A bírói gyakorlat arra is rámutat, hogy végrehajtási záradékkal ellátható okiratok a végrehajtható határozatokkal esnek egy tekintet alá, ha a végrehajtás általános feltételei az adott okiratba foglalt követelés vonatkozásában már beálltak. A Kúria egyik eseti döntése szerint ugyanis a végrehajtási záradékkal ellátható okiratok alapján közvetlenül végrehajtható követelések az okiratban meghatározott határidő elteltével nem csak esedékessé, egyszersmind végrehajthatóvá is válnak. Az ilyen követelések esetében a végrehajtási jog elévülése - az egyéb feltételek fennállása esetén - a

követelésre megállapított teljesítési határidő letelte utáni napon kezdődik. Ettől az időponttól kezdve a követelés más hatósági eljárás közbeiktatása nélkül végrehajtás útján közvetlenül kikényszeríthető, ezért az elévülésének megszakítását csak a végrehajtási cselekmények eredményezhetik. Ha mód van végrehajtási kényszer közvetlen alkalmazására, akkor csak a végrehajtási cselekményt lehet olyan célravezető jogérvényesítési lépésnek tekinteni, amely az elévülés megszakítását eredményezheti.

3.6. A Pp. 369. § a) pontja szerint ha az adós a végrehajtási záradékkal ellátott okirat alapján megindult végrehajtás során vitatja, hogy a végrehajtani kívánt követelés érvényesen jött létre, a végrehajtás megszüntetése iránt pert indíthat, feltéve, hogy a Vht. szerinti eljárás keretében nincs lehetőség a végrehajtás megszüntetésére. Ilyenkor a végrehajtás megszüntetési és korlátozási per keretében a követelésről érdemi jogvita folytatható le.

3.7. Ha az adós a Pp. 369. § b) pontja alapján arra alapozva indít végrehajtás megszüntetési és korlátozási pert, hogy a követelés egészen, illetve részben megszűnt, minden olyan tényre hivatkozhat, amely akár a végrehajtás elrendelése előtt, akár azt követően merült fel.

3.8. Végrehajtás megszüntetési per indítható a Pp. 369. § c) pontja értelmében azon az alapon, hogy a végrehajtást kérő a teljesítésre halasztást adott, és annak időtartama még nem járt le. A Vht. 52. § f) pontja szerint ugyanis a végrehajtás szünetel, ha az adós a teljesítésre halasztást kapott, vagy a részletekben való teljesítést engedélyeztek a részére. Ezeket a fizetési kedvezményeket az adósnak mind a végrehajtást kérő, mind a bíróság megadhatja, akár a végrehajtás elrendelése előtt, akár a végrehajtás elrendelése után. A halasztásra alapozva végrehajtás megszüntetési per akkor indítható, ha a halasztást a végrehajtást kérő adta, és ennek ellenére kívánja a végrehajtás lefolytatását. Az adós ilyenkor a bírósághoz fordulhat, és kérheti a halasztást. Ha azonban a bíróság ezt a kérését nem teljesítette, vagy az adós nem kívánt ilyen kérelmet a bíróság elé terjeszteni, joga van arra, hogy a végrehajtást kérő ellen végrehajtás megszüntetési pert indítson.

3.9. A Pp. 369. § d) pontja szerint végrehajtás megszüntetési és korlátozási pert indíthat az adós, ha a végrehajtani kívánt követeléssel szemben beszámítható követelést kíván érvényesíteni. Az ilyen beszámítás esetén a Ptk, 6:49-6:52. §-ait kell alkalmazni.

4. A végrehajtás felfüggesztése

Szemben a nemperes eljárással, az adós keresetlevelében kérheti a végrehajtás felfüggesztését is arra hivatkozással, hogy pert kezdeményezett. Ekkor a bíróságnak már nem a Vht. 48. § (3) bekezdésében foglalt feltételek fennállását kell vizsgálnia, hanem azt, hogy az adós által előadott körülmények és a kérelem indokoltsága miatt sor kerülhet-e az adós keresetének való helytadásnak, vagyis a bíróságnak a pernyertesség elvi lehetőségét kell megállapítania. Amennyiben ezt meg tudja állapítani, akkor a Pp. 370. §-ára hivatkozással a végrehajtás felfüggeszhető.

5. Végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránt indított per az új Pp-ben

A Polgári Perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban új Pp.) 2018. január 1-jén hatályba lép, mely a jelenleg hatályos szabályozást - egy jelentős kivétellel - megtartja.

Az új Pp. a végrehajtási per keretei között a jövőben nem teszi lehetővé a végrehajtási záradékkal ellátott okirattal és a vele egy tekintet alá eső okirattal elrendelt végrehajtás megszüntetését és korlátozását a követelés érvényes létre nem jöttére történő hivatkozással. A változtatást a jogalkalmazásban jelentkező, és sok esetben megoldhatatlan problémák indokolták. A korábbi szabályok alapján nem volt kizárt ugyanis az, hogy az adós a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti per mellett, azzal párhuzamosan egy, a végrehajtandó követelés forrásául szolgáló jogügylet érvénytelenségének vagy létre nem jöttének a megállapítását célzó pert is megindítson. A párhuzamosan megindított perek esetében a bíróságok nagy mértékben eltérően ítélték meg a perfüggőség, a tárgyalás felfüggesztése, az egyesítés, vagy éppen a res iudicata kérdéskörét, ami jelentős jogbizonytalansághoz vezetett.

A törvény ezen felül a követelés, illetve a végrehajtási jog elévülése esetének szabályozásával, külön pontban jeleníti meg a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti per - a bírói gyakorlat által egyébként a követelés megszűnésére alapított perbe beleértett - egyik fajtáját.

III. Összefoglalás

Összefoglalva el lehet azt mondani, hogy amennyiben adós olyan helyzetbe kerül, hogy a tartozást nem ismeri el, első lépésként mindig célszerű a végrehajtóval vagy a végrehajtást kérővel felvenni a kapcsolatot. Amennyiben a végrehajtást kérő már ezen egyeztetések, megbeszélések alkalmával sem ismeri el az adós állítását, akkor nem célszerű nemperes eljárásban kezdeményezni a végrehajtás megszüntetését, ahol a bíróság csak a végrehajtást kérő kérelmére szüntetheti meg az eljárást. Ebben az esetben - amennyiben a keresetindítás jogszabályi feltételei fennállnak célszerű egyből pert indítania, hiszen csak ott van lehetősége bizonyítási eljárást lefolytatni a bíróságnak.

Amennyiben az adós perújítási kérelmet be tud nyújtani, mert határidőben van és az egyéb törvényi feltételek fennállnak, akkor ezzel kell kezdenie az igényérvényesítését. Perújítás esetén ugyanis magát a követelés jogalapját is vitássá teheti, szemben a végrehajtás megszüntetési perben, ahol a követelés jogalapját a bíróság nem vizsgálja - kivéve a végrehajtási záradék alapján indult végrehajtási eljárásokban.

Ezt követően az adósnak még mindig lehetősége van végrehajtás megszüntetése iránti pert kezdeményezni, azonban ekkor a bíróság már nem tudja azt vizsgálni, ami a jogerős határozat meghozatala előtt történt, alappal nem tud arra hivatkozni, hogy a végrehajtást kérő követelésének nincs jogalapja.

Ha az adós a végrehajtási lap vagy végrehajtási záradék alapján nem tudja megállapítani, hogy milyen lehetőségei vannak, célszerű vagy a végrehajtóval egyeztetnie, vagy pedig felkeresnie a bírósági

panasznapokat, ahol ki tudják számítani a határidőket és tudnak tanácsot is adni, hogy milyen lehetőségekből választhat, ha a végrehajtást sérelmesnek tartja.

Felhasznált irodalmak és jogszabályok jegyzéke

Bíró Noémi / Gyekiczky Tamás / Kapa Mátyás / Nádas György / Rab Henriett / Zoltán Hunor / Zoltán Levente - Nagykomentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez (Complex Jogtár)

Nagykomentár a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényhez, szerkesztette: Kiss Daisy / Németh János (Complex Jogtár)

Dr. Nagy Ibolya: A végrehajtás megszüntetésének lehetőségei és gyakorlati problémái a végrehajtási jog elévülése esetén (<http://www.jogiforum.hu/hirek/26947>, 2017.05.10.)

Dr. Jakab Ildikó: A végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perek legfontosabb eljárási szabályai a gyakorlat tükrében (<http://www.jogiforum.hu/publikaciok/615>, 2017. 05. 10)

a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény, valamint annak indokolása

a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény , valamint annak indokolása

a Polgári Perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény, valamint annak indokolása

a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény

a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény

a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény